
SİRBİSTAN'IN SREBRENİTSA ÖZRÜ - 12 NISAN 2010

Erhan TÜRBEDAR

12.04.2009

Erhan Türbedar, TEPAV Dış Politika Analisti

Yeni Balkan, 12 Nisan 2010

Sırbistan meclisinin, Temmuz 1995te Srebrenitsada 8 bin Boşnakın öldürülmesini kınama ve özür dileme kararı geniş yankılar buldu. Birçok Sırp politikacı ve sivil toplum kuruluşu söz konusu kararı, Sırbistanın geçmişle yüzleşmesine ilişkin önemli bir adım olarak niteledi. Bosnalı Sırlar Sırbistan meclisinin Srebrenitsa kararına karşı çıkarken, Srebrenitsada yaşananlar soykırım olarak nitelenmediği için, Boşnaklar genel olarak bu kararın kendilerine çok fazla şey ifade etmediğini söylüyor.

Sırbistan meclisinin Srebrenitsa kararı için ortam hazırlayan temel gelişme 2007 yılında yaşandı. Hatırlatmak gerekirse, 1992-1995 yılları arasında yaşananlardan dolayı Bosna-Hersekin Sırbistana karşı açmış olduğu soykırım davasına istinaden Uluslararası Adalet Divanı (UAD) 26 Şubat 2007de 170 sayfalık bir karar kabul etti. Kararda özetle soykırımın sadece Srebrenitsa belediyesinde gerçekleştiği ve bu fiilden Bosnalı Sırların ordusunun sorumlu olduğu belirtiliyor. Srebrenitsa dışındaki kıyımlar, yeterince delil olmadığı gerekçesiyle, soykırım olarak nitelenemiyor. Sırbistana gelince kararda, Srebrenitsadaki soykırım suçunu gerçekleştirenleri engelleme yükümlülüğüne uymadığı ve soykırımı gerçekleştiren şahısları tutuklayıp, Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesine teslim etmediği için suçlanıyor. Sırbistanla ilgili bu yöndeki ifadeler, Belgrada Bosna-Hersekten özür dileme borcu yaratmıştır.

Şubat 2007de ortaya çıkan özür dileme borcunu Sırbistan neden üç yıl sonra yerine getirdi? Batılılar uzun süre Sırbistana, Srebrenitsa soykırımının baş sorumlularından biri olan Ratko Mladiçi yakalaması için baskı yapıyor. Ratko Mladiğin yakalanması, Sırbistanın Avrupa Birliğine üyelik sürecinde bir ön koşul olarak da sunuluyor. Diğer taraftan Brüksel ve Vaşington, Sırbistanın Srebrenitsada yaşananları kınamasını da uzun süreden beri bekliyordu. Bu yüzden birçok analist, Sırbistanın Brükselin gözündeki imajının düzeltilmesi maksadıyla Sırbistan meclisinden bir Srebrenitsa kararının geçirildiğine haklı olarak inanıyor.

Brüksele hoş görünmek dışında, Sırbistan meclisinin Srebrenitsa kararına ilişkin zamanlama, bu kararın arkasında Kosova bağlantısının da bulunabileceğini düşündürüyor. Bilindiği gibi, Kosova için mücadele çerçevesinde Sırbistan Kosovanın bağımsızlık ilanını UADye taşımıştır. Bu yüzden UAD 2010 yılı içinde, Kosovanın bağımsızlık ilanının uluslararası hukuka uygun olup olmadığı konusunda bir hukuki kanaat açıklayacaktır. Belgad, UADnin Sırbistanın lehine karar vermesi durumunda, Kosovanın statüsünün müzakerelere yeniden açılması için uygun bir ortamın oluşacağını düşünüyor. Belgrad bir taraftan Kosova yüzünden UADnin açıklayacağı hukuki kanaati bu şekilde önemsiyor iken, aynı mahkemenin 2007 yılında aldığı kararda Sırbistanın aleyhine olan hükümleri

uzun süre görmezlikten geliyordu. İşte, UADnin Kosovaya ilişkin açıklayacağı hukuki kanaate uluslararası toplumun nezdinde daha büyük bir anlam yükleyebilmek için de, Belgrad söz konusu Srebrenitsa kararını meclisten geçirmek zorundaydı.

Sırbistan meclisinin kabul ettiği Srebrenitsa kararının içinde soykırım ifadesinin bulunmuyor olması, Sırbistandaki demokratik güçlerin yeterince güçlü olmadığını gösteriyor. Srebrenitsa kararının kabul edilmesine ilişkin Sırbistan meclisinde yaşanan tartışmalar, bu ülkedeki siyasi güçlerin yarısına yakın bir kısmının, Belgradı 1990lı yıllarda yönetmiş olanların zihniyetiyle yaşamaya devam ettiğini bir kez daha göstermiştir. Sırbistanı savaştan savaşa sürükleyen bu zihniyetin güçlü bir varlığı yüzünden, soykırım kelimesini içermeyen bir Srebrenitsa kararını meclisten geçirmek, Sırbistan hükümetinin yapabileceği bir maksimumdu. Yine de Belgraddaki yöneticiler Srebrenitsa kararını hazırlarken, uluslararası arenada bir takım kazanımlar elde etme güdüsüyle hareket etmemeliydi. Srebrenitsa kararı üzerine çalışmalar, geçmişteki hatalarla Sırpların yüzleşmesini sağlamak ve bu yoldan, bölgede Sırpılık uğruna suçların işlendiğini reddedenlerin elini zayıflatmak bilinciyle sürdürülmeliydi. Çünkü Sırp halkı geçmişle yüzleşmediği sürece, Radovan Karaciç ve Ratko Mladiç gibi savaş suçlularının resimlerini taşıyan afişler, kupalar ve benzer aksesuarlar Belgrad sokaklarında serbest satılmaya devam edecektir.

Kaynak/Source: